

ELŐFIZETÉS

EMLYENBEN ES VIDEKEN:
Egy évre — — — 240 Lei.
Fél évre — — — 120 Lei.
Egy negyed évre — — 60 Lei.
Egy órára — — — — 20 Lei.

Hirdetések árszabása szerint
díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Csanádi Egyesült Vas-
úti palotájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(József főherceg-ut) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Szombat, április 29.

A bányarém.

A munkásság közelgő május elsőjünnepének szomorú és megdráázó prologusa a lupényi tragikus bányalégrobbanás. Közel száz bányamunkás meleg vére festette a föld gyomrában pirosra a fekete gyémántot. Közel száz család kenyérkeresője esett el a munka harcában. Közel száz koporsót visznek ki a lupényi temetőbe, hol egy más mellett hantolnak el majd száz tegnap még virágzó életet. Hősi halált haltak mindannyian a kenyérért, a legnehezebb kenyérért, amelyet a napvilágtól távol száz meg száz méternyi mélyen a föld gyomrában kerestek. Most kenyér helyett halált találtak. S maradnak utánuk síró özvegyek és árvák, akiknek semmiféle földi kincs nem képes pótolni a férjet, az apát. Közel száz munkabíró ember után több száz koldus. Oh ha megindulna az új gazdagok szive e rettenetes szerencsétlenség hallatára, ha abbahagynák egy pár pillanatra az örült kánkánt, melyet az aranyborjú körül járnak! Hisz oly sokan és oly könnyen jutottak a nagy világégés közepette megszámlálatlan milliókhoz. Milyen emberi és milyen emberséges volna, ha eszébe jutna a gyárosoknak, akik fekete gyémánttal fűtik kazánjaikat, hogy vér, em berrvér, halottak vére és a hátramaradottak fájdalomtól vonagló szive és keserű, sós könnye tapad a szénhez. Milyen emberi és emberséges volna, ha eszébe jutna a gazdagoknak, akiket luxusvonatok röpitenek egyik országból a másikba, vagy luxushajók ringatnak át a tenger hullámain egyik világrészből a másikba, hogy azoknak véres verejtékével kicsákányozott szénével fűtik azokat, akikre minden percben ott leselkedik a rettenetes bányarém, hogy torkon ragadja és megfojtsa őket. Vajjon gondolnak-e rá s vajjon megmozdul-e a szivük? Vajjon juttatnak-e a fölöslegből, amelyet sokszor két kézzel szórnak ostobaságokra, azoknak, akiket az öldöklő bányarém tett özvegyekké és árvákká? Vajjon megmozdul-e a földi kincsekben bővelkedők lelkiismerete és kinyilik-e tárcájuk, az aranytól és bankóktól duzzadó? Hisz nem oly nehéz embernek lenni. Embernek, aki egy pár pillanatra kivetkőzik elbizakodott göggyéből, embernek, aki néhány pillanatra magára

ölti a szeretet köntösét, embernek, aki a bányarém szörnyűségekre ráeszmél arra, hogy embe-

Az új alkotmány.

BUCURESTI. Tegnap délután öt órakor a belügyminiszteriumban az alkotmányjogi bizottság referense ülést tartottak, amelyen tanulmány tárgyává tették az új alkotmánytervezetet. (Rador.)

BUCURESTI. Bratianu Vintilá pénzügyminiszter most tanulmányozza a rekvirálási bonok kifizetésének ügyét. A román hadsereg ugyanis ilyen bonokat állított ki készpénzfizetés helyett. Valószínűleg külön alapot létesítenek az ilyen tartozások kiegyenlítése végett. (Rador.)

BUCURESTI. A Viitorul közli a pótválasztásokon a kormány által állítandó liberális jelöltek névsorát. Hivatalos jelöltek: Tur-

Német-orosz katonai egyezmény.

(Lloyd George elutazik Genuából.)

BERLIN. Moszkvai jelentések szerint a szovjetkormány foglalkozik azzal a tervvel, hogy Német országgal katonai és politikai egyezményt kössenek. (Rador.)

GENUA. Lloyd George május elején Párison át visszautazik Londonba. A francia fővárosban találkozni fog Poincaréval. Körülbelül május tizedikére szándékozik visszatérni Genuába, ahova Poincaré már 7-én vagy 8-án elutazik.

PÁRIS. A tegnapi minisztertanács foglalkozott Barthou táviratával, amely szerint Lloyd George kívánatosnak tartja összehívását. A minisztertanács helyesléssel fogadta Lloyd George javaslatát és elhatározta, hogy amennyiben Millerand hazaérkezik, úgy Poincaré résztvesz az ülésen, ha azt Genuában tartják. Amennyiben Poincaré nem utazhatik Genuába, úgy javasolni fogja a konferenciának Párisban leendő megtartását. A minisztertanács ezután a német jóvátétel kérdésével foglalkozott és kimondotta, hogy abban az esetben, hogyha Németország május 31-ig fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, úgy a jóvátételi bizottság fog dönteni a továbbiakról. (Rador.)

GENUA. Lloyd George az amerikai és angol újságírók tegnapi lakomáján hosszabb beszédet mon-

rek vagyunk mindnyájan akár bi-borban születünk, akár darócban járunk.

Egyesület a német barátok ellen.

nu Severinben: Mardarescu hadügyminiszter Sucevben: Barainescu, Vizniceben: Viulevat, Radeuban: Busdugant, Brasovban: Mavrodí, Aleasdon (Élesd) Tanescu és Zornestben Jonica mérnök. (Rador.)

BUCURESTI. Az Epocha jelentése szerint tegnap megalakították N. Filipescu lakásán a Honfiak Ligája nevű egyesület, amelynek tagjai főként a volt front harcosok köréből kerülnek ki. Célja a hazafias magatartás ápolásán kívül megőrizni azokat, akik a háború alatt nem teljesítették kötelességüket és nem viselkedtek román emberhez méltóan. A szervezet ennél fogva a német barátok ellen fog erőiesen küzdeni. (Rador.)

dott, amelyben a következőket jelentette ki:

— Ebben a pillanatban már a szövetségesek diadalmaskodtak, ha azonban megengedjük azt, hogy ez a győzelem elnyomássá fajuljon, ha ezt a győzelmet a jövőben is be fogja szennyezni az igazságtalanság, úgy a szükségképeni megtorlás nem maradhat el. *Nektünk igazságosnak, előkelőnek lovagiasnak kell lennünk.* Ezért szükséges legelőkelően, hogy a genuai konferencia sikerüljön.

Ezután arról beszélt, hogy a láthatáron felmerülő viharjelek nagyon nyugtalanítják és mivel ő olvasni tud a jövőben, épen ezért kívánja, hogy a konferencia meghozza a békepaktumot, ami nélkül Genua most teljesen eredménytelen vállalkozás volt. Így ez a konferencia talán még új életet adhat az árucserének, megjavíthatja a váltóárfolyamokat, de sosem fogja elvégezhetni azt, amire a világnak mindenekfelett szüksége volna: a békét. Azután afelett fejezte ki sajnálkozását, hogy az Unio Genuában nem képviseltette magát. Amerikában, úgy látszik, nem értették meg a konferencia szándékát. Valószínűleg azt hitték, hogy csak önző szándékból kívánják Amerika jelenlétét. Nagyon tévedtek. Azok, akik számlítottak a washingtoniak részvételére, ezt a kivételes

helyzet miatt kívánták, ami az Uniót tekintélyénél fogva megilleti. Amerika szava az európai nemzetek civakodásán okvetlen felül-emelkedett volna és adott esetben szöszölője lett volna a béke fenkölt elvének.

LONDON. A Daily News diplomáciai tudósítója jelenti, hogy Lloyd George azon a véleményen van, hogy még mindig lehetséges a genuai konferenciát eredményessé tenni. Ezzel szemben számos jel az ellenkezőre vall. A szövetségesek külön ülésezései mérhetetlen kárt okoztak, melyeket ez a nem alkotmányos testület, mely a nagy- és kisantantból áll, még mindig folytat. Az a körülmény, hogy Barthou Poincaré előzetes hozzájárulása nélkül még jó reggelt sem mondhat, csaknem lehetetlenné teszi az eredményes működést. Habár a konferencia testileg még él, lelkileg már meghalt. A sors íróniája, hogy az egyetlen konkrét eredmény a német-orosz szerződés.

GENUA. Az angol és francia szakértők a delegáció vezetőinek ellenőrzés mellett most készítettek el az oroszoknak adandó válszjegyzéket. Ugy látszik, hogy a szövetségesek célja egy egységes front megszervezése, másrésztől megakadályozása az oroszok részéről minden esetleges külön szerződésnek. (RTI.)

Véget ért

az aradi román zsinat.

A görög keleti román egyház aradi zsinata, melyet Pap I. János püspök nyitott meg és amelyen mindvégig ő is elnökölt, a napokban fejeződött be. A zsinat három napon át 5 ülést tartott. Az üléseken egyházi folyó ügyeket tárgyaltak. Elvi jelentőségű volt a zsinat állásfoglalása a felekezeti iskolák fenntartásának kérdésében. A zsinat határozatilag kimondotta, hogy a felszekereti iskolákat továbbra is fenn akariák tartani. A felekezeti iskolák államosítását csak törvénnyel lehet keresztülvinni és bár eddig nem államosítottak egy görög keleti román felekezeti iskolát sem, a tanítók nagy részét máris állami tanítókká nevezte ki az állam. A zsinat a jelenlegi kormány álláspontját ebben a kérdésben még nem ismeri, de a szentszék semmi esetre sem helyeselné a felekezeti iskolák államosítását. Miután valamennyi folyó ügyet letárgyalták, a zsinatot tegnapelőtt este befejezettnek jelentette ki az elnök, Pap I. János püspök.

Szünetelnek az iparvasutak. (A prefektúra felülvizsgálatot rendelt el.)

A napokban a Sebis (Borossebes) melletti chisindiai erdőkitermelési vállalat iparvasutján majdnem végzetessé válható iparvasuti szerencsétlenség történt. A lejtős pályán lefele mozdony, tehát vontató erő nélkül haladt lefele egy iparvasuti kocsi, melynek a fékje eltört. A kocsi hamarosan rohani kezdett. A kocsiból vagy kiugrottak a kocsiban levő társaság tagjai vagy pedig kiestek és ennek következtében kisebb-nagyobb sérüléseket szenvedtek. A megyei prefektúra, hogy a jövőben hasonló esetek elő ne fordulhassanak, az összes megyebeli iparvasutakat rövidesen felül fogja vizsgálni. A napokban kiadják az erre vonatkozó rendelkezést és mindaddig szüneteltetni kell az iparvasutak üzemait, amíg a felülvizsgálás meg nem történt.

Sport.

— Az aradi román kath. gimnázium ifjusága április 30-án vasárnap d. u. 6 órakor Strifler F. tanár vezetésével a tornateremben II. torna- és vívőversenyt tartja, melynek sorrendje a következő: 1. Szabadgyakorlatok: svéd taggyakorlatok súlyzókkal, VI. a) oszt. csapata. 2. Az olasz törvívás és szabályainak ismertetése. (S. F. tanár.) 3. Olasz törvívás: I) Fiúk szabadvívása. II) Leányok szabadvívása. 4. Szerornázás magas korláton. VII—VIII. a) osztály csapata. 5. Olasz törvívás. Fiúk és leányok mérkőzése. Szabad vívás. 6. Szerornázás alacsony korláton: V—VIII. c) és b) oszt. leányok csapata. 7. Iskola törvívás: leányok és fiúk csapata. Lovag Szantelly István iskolai módszer. 8. Tornagyalak.

A tavaszi férfidivat.

BUDAPEST. A modern ruha a mai férfi gondolkodásának és jellemének külső kifejezője, épp úgy, mint a száz vagy ezer év előtti viselet az akkori szellemet és életfelfogást tükrözi vissza.

Julius Caesar államiságát lepárnéknak dus reddi szimbolizálják, Walter Raleigh udvari méltóságát csillogó mellénye és Napoleon vakmerőségét kétcsucos kalapja árulja el. Kár, hogy Darwin nem szánt egy fejezetet az ősruha fejlődésének és nem öröközte meg az utókornak, hogy honnét származik a mai modern öltözet. A frakk hátsó két gombjának célja, a kalap belső részén látható kis szalagszokor rendeltetése, nem maradt volna örök titok előttünk. Az idő elfelejtett sok olyat, ami annakidején célszerű és indokolt volt, de elsurran majd a mi divatjaink fölött is és legszebb ruháink csak adattá, zsgorodnak a divatförténelem lapjain.

Éppen azért: ne feledjük, hogy a jelen pillanat az egyetlen olyan idő, ami a miénk. A ma tele van alkalmakkal, melyek szétfoszlának, mint a hullám fodra, ha azonnal ki nem használjuk és ha nemcsak a belső értékre, hanem a külső kifogástalanságokra is súlyt nem helyezünk. Mindenkinek érdeke tehát, hogy új öltözete a mai divat előírása szerint készüljön.

Ypsilanti hercegné tragédiája.

(Nem lett öngyilkos. — Tüdőgyulladásban halt meg.)

Mindenki ismerte a pesti társaságban a napokban elhunyt ragyogó szépségű Keppich Verát, egyik legelőkelőbb pesti patricius család leányát, akit annak idején báró Kohner Willy vett nőül, s akitől azonban néhány évi együttélés után elvált, hogy felesége legyen Ypsilanti Tivadar görög hercegnek, akit Pesten különösen turkőrökben ismernek. Ypsilanti üggyversenyistállót tartott fenn Budapesten és Bécsben és a versenyek alkalmával állandóan Pesten időzött. Mint urkocsis is híres és népszerű volt és ismeretsége Keppich Verával, aki lelkes sportlady volt, a versenyeken kezdődött. Az esküvő után a herceg ifjú nevével Athenbe költözött. Röviddel ezután kitört a háború és a magyar aszszony teljesen elszakadt hozzátartozóitól. Ypsilanti hercegnő a háború alatt, mint vöröskeresztes hölgy fejtett ki tevékenységet, csaknem az egész Balkánt bejárta és ahol lehetett, segített a fogságba került magyar katonákon. Oroszországban is járt, felkereste a magyar hadifoglyokat. Tegnap érkezett Budapestre a hercegné öngyilkosságának híre. Az Aradi Közlöny pesti tudósítója felkereste a hercegné pesti hozzátartozóit, akik a következőket mondták el:

— Kedden érkezett Budapestre a távirat, hogy a hercegné hétfőn délután stájerországi birtokán Oratendorfban tüdőgyulladásban meghalt. Körülbelül egy héttig betegeskedett. Egy kirándulás alkalmával meghült, *spanyolnáthát kapott* és

az így keletkezett tüdőgyulladás megölte. Az öngyilkosságról elterjedt hírek valótlanok. A hercegné két-három hónap előtt jött el Athenből, egyenesen Pöstyénbe utazott, ahol a háborúban szerzett csuszát gyógyíttatta. Április 3-án itt volt Budapesten, ahol meglátogatta hozzátartozóit. Innen utókurára stájerországi birtokára utazott. Ypsilanti herceg, akit táviratilag értesítettek felesége hirtelen haláláról, jelenleg Athenben van és Konstantin király udvarában főlovászmesteri méltóságot tölt be. Ismeretes, hogy a herceg a görög forradalom alatt le volt tartóztatva. Amikor azonban Konstantin király újból elfoglalta trónját, a herceget azonnal szabadon bocsájtották és visszahelyezték régi méltóságába. Az elhunyt hercegnének nem volt gyermeke. Halálát Budapesten és Athenben is nagyszámú rokonság gyászolja. Az elhunyt hercegné temetése értesülésünk szerint a jövő hét keddjén lesz Bécsben. Ypsilanti herceg táviratilag értesítette a családot, hogy a temetés napjáig Bécsbe érkezik.

oooooooooooooooooooo

— Báró Lehár állapota válságos. München. Báró Lehár Antal, az ismert legitimista ezredes, aki az októberi királypuccs után Bajorországba menekült, combesontgennvesedésben súlyosan megbetegedett. Kétszer is megoperálták, de eredménytelenül. Az orvosok a legrosszabbtól tartanak.

formáján kívül szabad mozgást biztosít, ami a kifogástalan kabát főfeltétele.

A tavaszi sétapálca vékony és világos.

A „Pyjama“ nagy elterjedésének igen sok újdonsággal szolgál a divat. A mosó anyagok háttérbe szorultak és helyüket a selyem foglalja el. A fényűzés folytonos fokozódását az anyagok drágulása segíti elő és pedig azért, mert a közszükséglet fedezésére szolgáló anyagok nagyobb mértékben drágulnak, mint a finnyűzések. A szifonok, zefírek és batisztok ára elérte a selymek árát és mert az utóbbiak nem drágultak meg abban az arányban, mint a közszükségleti anyagok, a két minőség közötti árkülönbség nagyon alászállottak. Ha tehát a minőséget tekintjük, akkor a selyem ing és „Pyjama“ ma olcsóbb, mint a zefír.

A férfidivaiban már nemcsak az angol, hanem a francia izlés is érvényesül. Eddig ez csupán az öltözet apróbb kiegészítő részére vonatkozott, de újabban a ruhák formájában is kifejezésre jut, sőt a frakkra is kiterjed. Az új francia frakk gyönyörű formája megérdemli a figyelmet, mesteri szabása tökéletesen érvényre juttatja a férfi test nemes vonalait.

Mangold Béla Kolos.

Bonokért — lovak.

(A katonaság lóárverése.)

Az aradi helyőrség parancsnoksága közhírré teszi a hadügyminiszterium rendeletéből, hogy a helyőrségi csapatok lóállományának fölöslege folyó évi május hó 5, 12, és 19. napjain nyilvános árverésen eladásra kerülnek. Az árverést a városi marhavásártéren tartják meg. A lovakat a falusi földművelőknek adják el és pedig azoknak, akiknek rekvirálásból kifolyólag bonok vannak a birtokukban. A bonokat készpénz helyett fogadják el és a vevők csupán a bon értéke és a ló vételára közti különbözetet tartoznak készpénzben megfizetni. A bonok birtokosaitól a vételár után 10 százalék levonást eszközölnek. Akik nem rendelkeznek bonokkal, azok csak is készpénzzel vásárolhatnak. Ezen intézkedés azért történik, hogy a bonokkal való visszaéléseket megszüntessék. E célból a vevő személyazonosságát igazolványával tartozik megjelenni.

A Kornis-betörés

főtárgyalás előtt.

Tálai Gergely budapesti lakos, a Kornis féle rablás egyik tettese a vizsgálóbíró előtt a mai napon dr. Nagy Sándor aradi ügyvédet nevezte meg védőjéül. A vizsgálóbíró a napokban Tálai ügyében már befejezi a vizsgálatot és annak eredményéről a vádirat elkészítése végett értesíteni fogja az ügyészséget. Ezek szerint a főtárgyalásra már a közeli hónapokban sor kerül. Pelle Andrásné, akit orgazdaság és bűnpalástolás miatt tartóztatott le a vizsgálóbíró, a mai napon dr. Fuchs Albert védője útján kérvényt nyújtott be a vizsgálóbíróhoz, amelyben kaució ellenében szabadlábra helyezést kért. Az ügyben legközelebb dönt a vádtanács.

Az Acsev. munkások

béremelésé.

Jelentettük, hogy az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutaknál dolgozó munkások béremelést kértek. A munkaügyi felügyelősegen ma délelőtt tárgyalták az ügyet. Az ACSEV. képviselőiben ifj. Vas Gusztáv felügyelő jelent meg. A tárgyaláson a munkások bizalmiférfiai is részt vettek. A bizalmiférfiak 80 százalékos béremelést kértek. Az ACSEV. kiküldöttje azt hangoztatta, hogy az aradi munkaügyi felügyelősegen nem hivatott arra, hogy béremelési ügyekben döntsön. Popescu munkaügyi felügyelő kijelentette, hogy nemcsak a magánüzemek, hanem az állami üzemek idevágó ügyei is az aradi munkaügyi felügyelősegen tartoznak. Az ACSEV. kiküldöttje arra kérte Popescu munkaügyi felügyelőt, hogy táviratilag értesítse az esetről a bucarestii közlekedésügyi miniszteriumot. Addig, amíg a válasz megérkezik, nem tárgyalnak, mert az ACSEV. vezetősége meg akar győződni arról, hogy az aradi munkafelügyelősegen tényleg jogosult a bérkérdés rendezésére.

Vagyonelkobzás Szlovenszkóban.

(Magyar politikusok birtokai.)

BUDAPEST. A Magyar Kurir mai száma szenzációs cikket közöl arról, hogy a csehi kormány utasította volna az ottani hatóságokat, hogy gróf Andrássy Gyula gróf Apponyi Albert herceg Windischgrätz Lajos és Rakovszky István Szlovenszkóban levő birtokait a legsürgősebben sajátítsák ki. Apponyi éberhardi birtoka, mely évszázados családi ingatlan, egyedül 2600 hold. Andrássy tőketerebesi gazdasága meghaladja a tizenkétezer holdat. Windischgrätznek Zemplénben van kétezer holdas birtoka, Rakovszkynak pedig Liptóban több száz holdat kitevő ingatlana. Apponyi a hirre vonatkozólag kijelentette a Nemzeti Ujság munkatársának, hogy őt még hivatalosan nem értesítették a dolgról és ha formailag végre is hajtják a földbirtokreformot, ez nem más, mint vagyonelkobzás, annál is inkább, mivel hasonló eljárásra, melyet ő tisztán kivételes politikai üldözésnek minősíthet, Szlovenszkóban még sehol sem volt precedens. Andrássy a hirre vonatkozólag kijelentette, hogy bár hallott az elkobzásról, de ő ezt a békészerződés értelmében jogtalan eljárásnak tartja. Ő a saját részéről illetékes helyen tiltakozni fog ez ellen, és így reményli, hogy annak végrehajtása elkerülhető lesz. Windischgrätz herceg az őt megintervjuoló újságírónak csodálkozását fejezte ki afölött, hogy a csehi kormány éppen most akarja a kezét négy magyar politikus birtokaira rátenni.

Hat milliárd.

(Magyarország külkereskedelmi passzivitása.)

BUDAPEST. A magyar közgazdasági társaság mai ülésén az érdekeltek bemutatták tavalyi külkereskedelmi mérlegüket. Ezek szerint Magyarország az elmúlt évben negyvenhárom milliárd koronát fizetett külföldi árukért, ezzel szemben nyereségükért, árucikkért csak 22.3 milliárdot vettek be exportálás útján. Így tehát Magyarország külkereskedelmi passzivitása egy év alatt hat milliárdra emelkedett.

BUDAPEST. A keresztény ellenzéki pártok tegnapi ülésén gróf Andrássy Gyula hosszabb beszédet mondott. Hangoztatta, hogy a párt létének alapvétele a legitimitás. A bombamerénylők kézrekerítését a legsürgősebben megoldandó problémának minősítette. Ezután a belső bajokra tért rá. Kifejtette, hogy mért nem támogatja a kormányt. Az ő pártja — ugymond — erőteljes keresztény nemzeti politikát csinál és kitart Ottó királysága mellett. A Huszár-Ernst párt kiáltványokban fordult a nemzethez, hogy mindent el kell követni azért, hogy a törvényes királyi megkoronázásuk. A legégetőbb kérdés ma a gerinces szociálpolitika, a földbirtokreform teljes végrehajtása. Huszár a keresztény szellem uralmát hirdeti és a keresztény felekezetek egymásközötti békéjét.

A lupényi bányarobbanás.

(Hogy történt a szerencsétlenség? — Kilenvenkét halott. — Gyász és szomorúság a bányatelepén.)

A lupényi borzalmas bányakatasztrófa szomorú szenzációja megrázta egész Erdély közvéleményét. Száz és egynéhány munkás tragédiája, akiket utólrát a tárnaemberek szörnyű végzete. A bányavész egyszeriben százezrek szánakozó érdeklődését fordította a parányi zsilvölgyi falucska felé, ahol ebben a percben könyes bánat és sötétlő gyász az ur, ahol eddig közel kilencven virágjában kettőtört élet fekszik kiterítve, halottraváltan, megdicsőülve a munka és kötelességtudás áldozathozatalában. „Szerencse fel!” A legszomorubb emberek, legszomorubb üdvkiáltása nem se gitett az arankatárna derék harcosain, akik lent a föld fekete gyomrában pusztultak el hősienvitézül, az örök ellenséggel folytatott borzalmas tusán.

Az Aradi Közlöny az első közzött sietett a nagyközönséget értesíteni a borzalmas katasztrófáról. A mai nap után több hírt hozott, úgy, hogy e pillanatban már tisztán áll előttünk a tragédia minden részlete. Szemtanuk, menekültek, a bányagazgatóság kijelentései, nyilatkozatai immár világosan tárják eléink a nagy szerencsétlenség minden fázisát.

Hogyan történt a katasztrófa?

Tegnap reggel hat órakor száz három munkás szállt le a zsilvölgy-urikányi bánya Aranka nevű tárnájába. A munkásokat itt is, mint mindenütt, két csoportban eresztik le hatalmas lifteken a mélységbe. Az egyik csapat reggel hattól van lenn este hatig. Ekkor váltják fel őket az éjszakaiak. És ez így megy napról-napra. A munkások legtöbbször ugynévezett vájász volt. Az a speciálstája a bányászszakmának, aki a tulajdon képpen őr- vagy szénfejtővel ellentétben, nem a bányakincsek kiaknázására törekszik, hanem utat váj a többiek előtt a föld mélységének szertelen sötétjében. Ezeknek a vájászoknak tegnap az Aranka-tárna délnyugati részén két oldalafolyosó folytatását kellett tovább furniok. Illetve ott, ahol a csákány pengéje csődöt mond, ahol az ugynévezett fal-fákó képtelen göröngybe hajtani a bányafalak szilárd masszáját, az ekrazit vagy dinamitpatron segít a bányáson. Ezt az általánosan ismert módszert köznapian robbantásnak nevezik, végrehajtása pedig úgy történik, hogy a vájász lukat nyit a sziklába, behelyezi a patronát és a gyuta-csot, meggyújtja a kanóc végét és a szűk folyosótól gyorsan kimenekül a központi összekötő folyosóra, hogy ott várja be a robbanás eredményét, mert a robbanás által okozott földomlás az életébe kerülhetne. Tegnap délután 1 óra 25 perckor egyszerre két tárnában robbantottak. A véletlen folytán mindkét esetben elfelejtettek bányalég-vizsgálatot tartani, azaz kikémlelni azt, hogy a robbantás folytán előállott légnyoomás és gázkicserélődés befolyására eléggé mentes-e a tárnák levegője a folytonosan képződő széndioxydtól. Az pedig, hogy a mentés alkalmával, majdnem valamennyi munkást ott találták meg a központi tárnanyílás közelében.

szintén ennek a körülménynek tulajdonítható, hogy a munkások a robbanás veszedelme elől elhagyva az oldaltárnákat a távolesó centrumban gyülekeztek össze.

Egy szemtanú nyilatkozata.

Egy szemtanú, aki a katasztrófa idején szintén lent tartózkodott az Aranka-tárnában és most súlyos sérüléseivel ott fekszik a lupényi bányakórházban, a következőket mondotta:

— Kevésset azelőtt ettünk a magunkkal hozott holmiból. Azután egyenként elszállingóztunk az oldalrafekvő tárnafolyosókon. Egy óra után már teljes erővel folyt a munka a két szomszédos kavernában. Néhányan még ott maradtak a központi bejárat körül. Ezek beszélgettek, vagy még falatoztak a magukkal hozott holmiból. Körülbelül fél kettőkor halom, hogy a közeli két folyosón el kezdenek szaladni a munkások visszafelé. Nem sokat törődtem vele. Robbantáskor így szokott lenni. Dolgoztam tovább rendben, nyugodtan. Talán egy perc sem muldított el, egyszerre hatalmas robbanás rázta meg a levegőt. Csak arra emlékszem, hogy valami pehelyként felkapott és odavágott az oldaltárna bejáratához. Ezután elvesztettem az eszméletemet.

A halottak és sebesültek.

Napfényes tavaszi ebédutánon a szörnyű detonáció hirtelen borította gyászba a kis bányavárost. A robbantás folytán a tárnák mélységében lappangó bányalég hirtelen urrá lett mindenben és mindenkin. Lángbaborította a bányarész egész belsejét, amelyben a lent levők közül 82 ember azonnal meghalt.

Hogy a robbanás dörgő visszhangja milyen hatást váltott ki a föld felett, azt leírni lehetetlen. Egyszerre az egész helység lakossága, a többi tárnák rémült munkásai mind ott voltak az Aranka tárná lejárataánál. Köztük a jajveszkelő asszonyok, öreg öszhajú anyák, hajadonná serdült leányok, öreg szülők és apró gyermekek. A bányásznép ösztöne, a foglalkozás átélte rengeteg baja viszontagsága, azonnal megérezkeltette velük azt, hogy itt, most rettenetes tragédia történt. A jajgató sirás szörnyű kaosszába, a pályatársak szívremelő férfizokogásába élesen hasított bele az ipartelep bugó vészszírenája: „Hivjatók életre az életteleneket, adjatok lelket azoknak, kiknek szive már megállott!” Orvosok jöttek, kérges kezű bányászok mentősisakkal, mérnökök és hordágyvivők. Jajgató asszonyok agyatmarcangoló jajgató tömegén kisdédek öntudatlan szepegő hadám áttörni józanul, megfontoltan a vész tudatában valóban nehéz feladat! Rengeteg elismerés és dicséret illeti meg a sok odagyült orvost, műszaki embert és önkéntes segítőt, akik a veszedelem első jeleire ott voltak az egész Zsilvölgyből, hogy segítsenek. Nagy ügyvel bajjal sikerült helyrehozni a felvonókészüléket. És ezzel megkezdődött a legiszonyubb látvány. A szétmarcangolt, összeégett testű szerencsétlenek felhozatala a mély ségből. Elképzélhetetlen az az irratóztatós színjáték, ami kezdetét vet

hoztak. A tizenöt súlyos sebesült közül ma reggelre tíz a lupényi kórházban meghalt. A többi öt állapotja is a legválságosabb.

Mit mond a bányafelügyelő.

Az Aradi Közlöny munkatársa a mai nap folyamán beszélgetést folytatott Marosi bányafelügyelővel, aki a következő részletekről számolt be:

— A gyár vezetősége pontosan tudta, hogy hány ember dolgozik a tárnában. Százharman voltak. A robbanás után, amely valószínűleg elővigyázatlaniságból keletkezett, mert nem vizsgálták meg robbantás előtt, hogy van-e bányalég, azonnal hozzáfogtunk a mentéshez. Addig nem nyugodtunk, míg az összes munkásokat elő nem hoztuk. Legnagyobb részüket sajnos halottan. A többi tárnákban a robbanás hatása hála Istennek nem hatott el. És hogy valami baj itt ne történhessék erre nézve megtettük a szükséges óvintézkedéseket. Az igazgatóság legelső feladata természetesen az, hogy a temetés után azonnal intézkedjék a szerencsétlen áldozatok hozzátartozóinak sorsáról. A második kérdés a vállalat anyagi kára. Ez ma még felbecsülhetetlen. A három millió lent azonban okvetlen meghaladja. Az Aranka tárna teljesen szét van rombolva. Hónapokig ide munkás be nem teheti a lábát.

Az áldozatok temetése.

Vasárnap délután lesz a lupényi football pályáról az áldozatok temetése. A szerencsétlenül jártak sorsa oly mély részvétellel hangolta le az egész környék lakosságát, hogy a végtisztességen előreláthatólag rengeteg idegen ember is részt vesz. Ugy a bányagazgatóság, mint a petrozsényi főszolgabíró, a katasztrófa ügyében a legszigorubb vizsgálatot indította meg.

Vasuti szerencsétlenség.

(Az aradi gyorsvonat 24 órás késése.)

Ma délután fél kettőkor kellett volna a Bucuresti felől jövő nemzetközi gyorsvonatnak az aradi vasuti állomásra befutnia. Azonban a gyorsvonat nem érkezhetett meg, mert Orastie (Szászváros) állomáson két tehervonat összeütkezése folytán a pálya oly súlyosan megrongálódott, hogy rendbehozatala 24 órát vesz igénybe. Az aradi vasuti állomásfőnökséghez érkezett jelentés szerint a Teius (Tövis) felől érkező tehervonat valószínűleg hibás váltoállítás következtében, az orastie (szászvárosi) állomás bejáratánál belefutott egy tolató tehervonatba. A Teius felől érkezett vonat mozdonya megrongálódott és a két vonat nyolc kocsija szinte pozdorjává tört. A vasuti összeütkezésnek egy halottja és három könnyebb sebesültje van. Az áldozatok vasutasok. Az összeütkezés után beérkezett gyorsvonat nem folytathatta útját és csak a pálya rendbehozatala után indulhat tovább Arad felé úgy, hogy csak szombaton délben indulhat Aradról tovább Budapest felé dél helyett.

HIREK.

ÁLLAMI TAKARÉKPENZTÁR.

(Betét: 1 leutól 600 leig.)

A pénzügyminisztériumtól ma rendelet érkezett az aradi pénzügyigazgatósághoz, amely szerint postatakarékpénztár rendszerű állami takarékpénztárt fognak felállítani. Ebbe a takarékbba 1 leutól 600 leig terjedő összegeket lehet majd hetenként deponálni. Hogy milyen kamatot fog fizetni a betét után az állam és hogy milyen módon fogják felállítani a takarékpénztárt, arról még nem érkezett rendelet.

— A király a geográfiai társaságban. *Bucuresti.* A király szombaton és vasárnap elnökölni fog a geográfiai társaság közgyűlésén.

— A szigurancaák vezérigazgatója Aradon. *Voinescu Romul,* a romániai államrendőrségek és szigurancaák vezérigazgatója ma délután 4 órakor Aradra érkezett.

A vezérigazgatót *Gritta Ovidiu* rendőrprefektus és *Popescu* sziguranca főnök fogadták az állomáson. *Voinescu* vezérigazgató holnap reggelig tartózkodik Aradon.

— *Bratlanu* a pápánál. *Róma.* *Bratlanu* miniszterelnök félórás kihallgatáson volt a pápánál, majd felkereste *Gasparri* kardinálisát is.

— Németek újáépítik Pétervárt. *Moszkva.* Az egyik nagy német építővállalattal Péterváron szerződést kötöttek Pétervár újraelépítésére. A német cég kötelező magát, hogy a félbemaradt építkezéseket befejezi, a közúti vasutat, a vízvezetéseket és csatornázást kijavíttatja stb. Az építőanyag, a mérnökök és a technikusok a hajózás megkezdése után érkeznek meg Németországból. A társaság megkapja a jogot a szén telepek és erdők kiaknázására, valamint téglagyárak létesítésére.

— Nagy földrengés Japánban. *Tokió.* Kedden Japánban nagy földrengés pusztított, amelynek számos emberélet áldozatul esett. A tívó- és telefonvonalak az ország legnagyobb részében elszakadtak.

— A postai küldemények postai címzése. A postafőnökség közli: Felhívom a közönség figyelmét arra, hogy a postára adandó küldeményeiket mindenkor pontosan és teljes címmel (utca, házszám, megye megjelölésével) adják postára és a rendeltetési helyeket okvetlen román nyelven kell írni, mert ellenkező esetben azok nem lesznek felvéve, illetve eltovábbítva.

— *Károly* emlékmű szobra. *Budapest.* A Magyar Átkötőművesek Egyesülete elhatározta, hogy *Tatár Károly* emlékműve helyére hatalmas emlékművet fog emelni.

A magyar korona. Miért drágul minden Magyarországon?

A Manchester Guardian Commercial *Keynes* szerkesztésében, sorozatosan megjelenő külön füzetekben most foglalkozik az egyes államok valutaviszonyainak ismeretével. Elsőrendű tudósok írják ezeket a tanulmányokat. Az első füzetben a magyar koronának szorított helyet. A cikk kimutatja, hogy a magyar koronának belső vásárlóereje a belföldi árszínvonal emelkedésének ellenére, még most is meghaladja annak külföldi értékét és hogy Magyarországon nem a belső vásárlóerő szabja meg a külföldi árfolyam színvonalát, hanem ellenkezően: a korona külföldi értéke nyomja a belföldi vásárlóképeséget. Illetékes magyar körökben lemondottak arról, — ugymond — hogy a korona külföldi árát föl lehessen emelni a belső vásárlóerő szintjére, most azon vannak, hogy az országban levő áruk és szolgáltatások ára-

nak folytonos emelésével a belső vásárlóerő szintjére, most azon vannak, hogy az országban levő áruk és szolgáltatások árának folytonos emelésével a belső árakat a világti árral hozzák összhangba. A magyar korona sorsát a tanulmány nagyon sötétnek látja. Szerinte ugyanis a magyar behozatali többletnek nagyrészt külföldi tőke behozatalával fedezte a magyar és rendkívüli bevételekkel, melyek az elszakított területekre levő vállalatok megváltásából eredtek. Ennek a forrásnak bedugulása, melyet a szerző nem nagyon távoli időre tesz, a magyar koronának újabb súlyos zuhanását fogja maga után vonni. A kereskedelmi mérleg tetemes megjavítását nem tartja ugyan lehetetlennek, de a nyugtalanító belpolitikai viszonyok között kétségesnek véli, hogy Magyarország lakossága ezzel az eszközzel tud-e majd élni.

— A megszigorított utlevél. A napokban a belügyminiszternek egy rendelete alapján *Gritta Ovidiu* rendőrprefektus hirdetményt bocsájtott ki, amely az utlevelek kiadását megszigorítja. A hirdetmény szerint utleveleket csak azok kaphatnak, akiknek külföldön mulhatatlanul fontos ügyeik vannak. A kereskedőknek pedig hiteles okmányokkal kell igazolniuk, hogy külföldön áruvásárlást eszközölnek, vagy kereskedelmi összeköttetések vannak és emiatt feltétlenül szükséges az utazásuk. — Ugyanez a rendelet ma megérkezett az aradi szigurancahoz is. Ugyanakkor megjött a rendelet indoklása, amely szerint az utlevelek kiadásának megszigorítása azért vált szükségessé, mert az utóbbi időben igen sok áru és pénzcsempész utazott át rendes utlevéllel a határállomásokon.

— Osztrák konzulátus Timisoarán. *Timisoara.* Az osztrák kormány Timisoarai konzulátust állított fel, amelynek élére *Pohavec* timisoarai ügyvédet nevezték ki.

— Bemutató és bajnoki football-mérkőzés lesz vasárnap délután 5 órakor az AAC sporttelepén. Midőn az AAC kitűnő csapata fog mérkőzni a Törökúj újonnan összeállított csapatával. A közönség nagy érdeklődéssel várja a Törökúj szezoni első szereplését.

— Tilos a hipnózis. A belügyminisztériumtól ma rendelet érkezett a megyei prefektúrához, amely szerint egész Románia területén s így Erdélyben is tilos telepítikus és hipnotikus előadások tartása. Ez természetesen vonatkozik az ugynevezett éberszugesztációs előadásokra is, melyek el nem választhatók a hipnotikus előadásoktól.

— Halálozás. *Szelelke Rózsa* Mátyás életének 88-ik évében meghalt. Temetése 29-én, délután 8 órakor lesz a Strada Muresului (Maros-utca) 1. sz. gyászházban.

— Az aradi ort. nőgyűlés f. hó 30-án vasárnap délután fél 4 órakor tisztújító közgyűlést tart, melyre ez uton meghívja azon tagokat, kik meghívójukat bármilyen okból még kézhez nem kapták. Az elnökség.

— Az új vizumdíjak. *Bucuresti.* Ezidő szerint a vizumok a bucaresti konzulátusoknál a következő összegekbe kerülnek: A magyar vizum 140 lei, az osztrák vizum 3 havi érvényességgel 102 lei, 6 havi érvényességgel 204 lei, 9 havi érvényességgel 306 lei, egy évi érvényességgel 408 lei. Németországba a beutazási illeték 1206 lei, átutazásra 600 lei, tanuló és munkások kedvezményben részesülnek. A cseh vizum 130 leibe kerül, az olasz 360, a jugoszláv vizum 64 leibe, az utóbbiaknál a személyes megjelenés vagy az utlevél postán való küldése szükséges.

— Valogatottak országos birkező versenye a Toldi Klub rendezésében vasárnap este 8 órakor a Nyári Színházban. Jegyek elővételben Maidt cégnél.

— Felülvizsgálják a rapallói szerződést. *Paris.* *Poincaré* ma egy tanácskozáson vett részt, amely a rapallói szerződést a versaillesi béke szempontjából felülvizsgálta. (Rador.)

— Meggyilkolt orosz népbiztos. *Moszkva.* *Litkens* közoktatásiügyi népbiztos-helyettes, aki üdülés céljából a krími Jaltában tartózkodott, március 17-én meggyilkolták.

— Zita nevenapja. *Budapest.* A budapesti egyetemi templomban Zita nevenapján ismétlészerű volt átmenet a magyar fővárosban lakó összes legfőbb méltóságok megjelentek és hangosan élték Ottó királyságát.

— A sziguranca köréből. A sziguranca közli, hogy május elsejével *Cracliu* György subcomisar és *Dencan* Sándor sziguranca-detektív megválnak a sziguranca szolgálataiból.

— Megkezdte működését a hajósági munkaközvetítő. Megírjuk, hogy Aradon hajósági munkaközvetítőt alakítottak. A munkaközvetítő az aradi munka felügyelőség helyiségében már meg is kezdte működését. Állást keresnek: 3 fakatos, 2 kovács, 1 borbélysegéd és 1 sütőmunkás. Petrozsénybe egy borbélysegédet, Balázsfalvára egy cipész munkást keresnek. Az álláskeresőket személyesen tartoznak megjelenni a munkaközvetítő vezetőjénél, *Jenován György* néli. A munkaadók levelezőlapon is bejelenthetik az üresedésben levő állásokat.

— Három részből álló jegy. A pénzügyminisztérium egy ma, az aradi pénzügyigazgatóság luxus- és forgalmi adó osztályához érkezett rendelete értelmében minden látványossági vagy szórakozó hely, mely vigalmi adó fizetésére köteles, ezután 3 részből álló jegyeket köteles kiadni. A jegy egyik részét a pénzügyigazgatóságnak kell majd beszovaltatni, a második részét a jegykibocsátó tartja meg, míg a harmadik részét a közönségnek kell visszadni.

— Elfogott aradi betörő. *Ráskó Mihály* notorius betörő a timisoarai rendőrség elfogta és tartóztatja arra, hogy betörésének nagy részét Aradon és a megyében követte el, a mai napon át-kísérte az aradi ügyészség fogházába.

— A súlyos sebesült — egészségre. A napokban megírjuk, hogy a vizsgálóbíró Kása Mihály parasztegyényt, aki husz évvel ezelőtt Szentpálpusztán *Csercsel György* nevű riválisát bicsekével a jobb szemé alatt súlyosan megsebesítette. Mivel az akkor károsan károsított orvosi bizonyítvány *Csercsel* állapotát megvesztélyesnek nyilvánította a vizsgálóbíró elrendelte Kása letartóztatását. Tekintettel arra, hogy a vizsgálóbíró ma mai napon közszéki bizonyítványt kapott, amely szerint *Csercsel* nemcsak hogy nem súlyos beteg, hanem ferfjari és állandóan kocsmázik. A jelentés alapján a vizsgálóbíró elrendelte Kása Mihály szabadlábraengedését.

— A bolgár király pénzvárván. *Sofia.* *Boris* bolgár király olyan súlyos anyagi helyzetbe jutott, hogy kénytelen volt átjelenni. *Ferdinánd* exkirálynak nagyvívű bolgár örökösét. A királyi pincéből származó finom italok a kávéházakban és vendéglőkben igen nagy keresletnek örvendnek. A pénzvárvan oka minden valószínűség szerint az, hogy *Ferdinánd* exkirály, amikor elhagyta az országot, magával vitte családát összesen és a teljes összesen 1000000000 leu-t.

— A sziguranca-detektív bíró. A napokban megírjuk, hogy egy fiatal ember, aki magát detektívnek adta ki, az aradi Karácsonyi és Fárber-cégekkel meg akarta zsarolni. A sziguranca-detektív sikerült a fiatal embert letartóztatni. A király kiderült, hogy H. V. sziguranca-detektív. A sziguranca-detektív a fiatal ember tetőterét feltérlejtést tett a sziguranca felügyelőségnek, homár ma az a válasz érkezett, hogy az aradi sziguranca sajtó hátsó részén a bíróság

szertint súlyosan büntesse meg a magáról megfélekedezett detektívet.

Kinek kell lakás?

(Május 8-ig lehet pályázni.)

A lakáshivatal előtt levő fekete táblán ma a következő lakások címeit tették közzé, mint olyanokat, melyekre kérvényt nyújtottak be és amelyek kiállítását tárgyalni fogja a bérbeadó bizottság:

Egy szobából és konyhából álló lakások: Strada Trompetei (Trombita-utca) 8. szám alatt, Strada Colonel Pirici (Vörösmarty-utca) 3., Strada Sava Raicu (György-utca) 15., Strada Pionerilor (Kosár-utca) 28., Piata Pestelui (Hal-tér) 1., Strada Mocioni (Orczy-utca) 20., Strada Campului 1a., Calea Aurel Vlaicu (Pécskai-ut) 13., Strada Remus (Virág-utca) 22., Strada Mocioni (Orczy-utca) 14., Strada Cosbuc (Wesselényi-utca) 36., Strada Vasile Paguba 52., Strada Cornel Popescu (Edelspacher-utca) 9., Strada Tribunal Axentie (Damjanich-utca) 3., Strada Stroescu (Teleki-utca) 13., Strada Simion Bálint (Dessewffy-utca) 4., Strada Brancoveanu (Koszoru-utca, Sága) 32., Strada Sft. George 4., Strada Badea Cartan (Angyal-utca) 1., Strada Tumului (Lovarda-utca) 9., Piata Mihai Viteazul (Ferenc-tér) 6., Strada Lenkey 4., Strada Vas Gereben (Sága) 7., Strada Moise Nicoara (Pejőfi-utca) 9., Strada Doamna Purgly (Purgly Lajosné-utca) 14., Strada Joan Kalvin 17-19., Strada Virginia Hojoran (Erzsébet-utca) 7., Strada Tiglei (Cserép-utca) 4., Strada Cjaba (Csaba-utca) 12., Calea Biharului (Nagyvárad-ut) 23., Strada Coasei (Kasza-utca) 40., Strada Badea Cartan (Angyal-utca) 18a. 2 szobás lakások konyhával: Strada Iernei (Tél-utca) 4., Calea Saguna (Varjassy Lajos-utca) 96., Strada I. Bratianu (Weitzer János-utca) 17., 3 szobás lakás konyhával: Strada Marie Chendi (Kölcsy-utca) 6-7., Strada Teodor Sirb (Török Gábor-utca) 18., 4 szobás lakás konyhával Calea Saguna (Varjassy Lajos-utca) 131., birtorozott szobák: Strada Gheorghe Popp (Ferdinánd-utca) 4., Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 10., Strada Unirei (Fábián László-utca) 11., Strada Eminescu 42a., Piata Catedrali (Tököl-tér) 5., Bulevardul General Dragalina (Ápponyikörút) 2., Strada Joan Kalvin 17-19., Piata Bocskay 5., Strada Tudor Vladimirescu (Dobó-utca) 1a., Strada Joan Russu Sirianu (Aulich Lajos-utca) 8c., Strada Matei Corvin (Hunyadi-utca) 6., Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a., egy fél üzlethelyiség Piata Avram Jancu (Szabadság-tér) 5-6. műhelyek: Strada Alexa Gavra (Csernoyits Péter-utca) 24., Strada I. Bratianu (Weitzer János-utca) 6., Strada Grivitei (Miklós-utca) 73., Bulevardul Regele Ferdinand (Boros Beni-tér) 4., üzlet és raktár: Calea Aurel Vlaicu (Neuman Samu-ut) 111., üzlethelyiség: Strada Spiru Gheorghe (Akác-utca) 10. Mindezekre a lakásokra raktárakra és műhelyekre május nyolcadikáig lehet kérvényeket benyújtani a lakáshivatalhoz. A lakáshivatalnál azt a felvilágosítást kapjuk ezekre a címekre vonatkozólag, hogy ezentúl a lakáshivatal minden olyan lakás és egyéb helyiség címét kihirdeti ezután, melyekre csak

egy igénylő is ad be kérvényt. A lakáshivatal azonban mindezekig nem tett olyan intézkedést, hogy lakásdetektíveit által győződjék meg arról, hogy a kérvényben levő cím alatt tényleg van-e üres helyiség, ezt ugylátszik a felekre bizza. Holott úgy tudjuk, hogy lakásdetektívek állanak rendelkezésére, akiknek ez volna a feladatuk. A címek nyilvánosságra hozataláért dicséret illeti meg a hivatal vezetőségét de nem szabad megelegednie félmunkával.

Irodalom és művészet.

* Az aradi városi színház heti műsora. Szombaton d. u. 5 órai kezdéssel: Piroška és a farkas, gyermekelőadás, délutáni helyárrakkal. Vasárnap délután: Kis kadejt, László A. felléptével. Este: Mágnes Miska László A. felléptével A) bérletben. Hétfőn: Válás után, Benkóné Poldi 40 éves jubileuma Szendrey Mihály felléptével, felemelt helyárrakkal.

* A színházi iroda hírei. Szombaton délután 5 órai kezdéssel elsőrangú szerezésben gyermekelőadást tart az aradi magyar színház. Színrekerül Piroška és a farkas gyermekoperett. — Mérsékelt helyárrakkal az idei szezon egyik legnagyobb sikert arató operettjét, a Kis kadejt játssza az aradi színház vasárnap délután. — Mágnes Miska operettjé reprizé vasárnap este lesz a színházban. A női főszerepeket Horváth Mici és Halmos Mici, míg a férfi szerepeket László Andor és Sebestyén Jenő játssza. — Benkóné Poldi 40 éves színészi jubileuma hétfőn este lesz a színházban. Színrekerül Válás után francia vígjáték, melyben a művésznő iránti tiszteletből fellép Szendrey Mihály is, ki egyik híres jó szerepét fogja eljátszani. Az ünnepelés a darab megkezdése előtt a színpadon fog kezdődni. — Az összes előadásokra jegyek már válthatók a színházi pénztárnál d. e. 9-től 12-ig és délután 3-tól 5-ig.

* Állandó színház Zsibón. Zilah, Zsibón egy színháztermet építettek állandó színpaddal. A színpadot gróf Bély Kálmán áldozatkészsége teremtetie meg és husvét másodnapján adták át a használatnak, mikor a zsbói polgári dalkör színrehozta Gárdonyi: A bor című színművét. Az előadás megkezdése előtt Csendes Imre méltatta az állandó színpad kulturális jelentőségét és megköszönte gróf Bély áldozatkészségét. A színpadra került kulisszák egy részét a Wesselényi-kastély padlásáról szedték elő s ezek még a régi nagy Wesselényi-féle kulisszák voltak. A zsbói színházterem felépítése a régi történelmi események megismétlődését jelenti, mert az első magyar színház Erdélyben, a nagy Wesselényi áldozatkészségéből éppen Zsibón létesült.

* Haladás előadás ma délután hat órakor a nyári színházban.

* Művész-matiné. Barabás Márton festőművész kultúrpalotai tárlatán vasárnap délelőt 11 órai kezdéssel hangulatos művész-matinét rendez a Kölcsy Egyesület. A matinén részt vesznek Tyrón Sylvia és Szabó Gyula énekesnőkkel dr. Szelle Károly zongorakísérettel, Zala Béla szavalóművész, míg Balla Béla festőművész az impreszionizmust fogja vázolni néhány szobában. Belépő-díj 10 lei.

MOZI. * Madame Dubarry az Apollóban. Másodszor vetítette pénteken az Apolló az újabb filmgyártás legnagyobb remekét: Dubarry asszony történetét. A film korhű és elragadtató precizitással van megrendezve. A kép főszerepében Dubarry asszonyt Pola Negri alakítja bámulatosan széles skálájú művészetével, de elragadtatót vált ki mindenkor a nézőből Emil Jannings — Danon alakítására ki ne emlékeznek? — aki XV. Lajos francia király epikureus alakját élővé varázsolja azzal a művészetével, amelyhez foghatóval még filmszínész sohasem rendelkezett. A képet még szombaton és vasárnap vetíti az Apolló.

* A hipnotizmus jűka az Urániában. Érdekes mese keretében egy pillanatra leomlik a jűkok titkáról a fátyol és bepillantást enged a rejtelmek világába. A kép kiállításáról csak annyit tartunk szükségesnek megemlíteni, hogy az amerikai gyár valóban amerikai technikával és amerikai méretekkel alkotja meg a képet. A szereplők közül pedig csak a végtelenül bájos mozicsillagot Gladys Brockwellt említhetjük fel. A szenzációs képet szombaton és vasárnap vetíti még az Uránia.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi váltóárak (Április 28.) Dollár 138, márka 0.52, sokol 2.65, dinár 1.70, magyar korona 0.18, budapesti kifizetés 5.50, bécsi kifizetés 54.5, berlini kifizetés 0.52, francia frank 14, prágai kifizetés 2.72.

Zürichi nyitás (Április 28.) Berlin 179, Newyork 514, Milano 2730, Prága 997.5, Budapest 66, Zágráb 180, Bucaresti —, Varsó 13, Bécs 6.75, lebelyegzet osztrák korona 6.875.

Budapesti nyitás (Április 28.) Napoleon d'Or —, dollár 760, márka 282.5, osztrák korona 9.75, rubel —, leu 556, sokol 1490, dinár 1032, lengyel márka —.

Zürichi zárta (Április 28.) Berlin 181, Newyork 514, Milano 2722, Prága 995, Budapest 66, Zágráb —, Bucaresti —, Varsó 13, Bécs 6.75, lebelyegzet osztrák korona 6.875.

Budapesti zárta (Április 28.) Napoleon d'Or 3980, dollár 763, márka 280, osztrák korona 9.825, rubel 53, leu 554, sokol 1494, dinár 995, lengyel márka 19.5.

— Az Aradi Hitelbank új kezében. Az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár r. t. részvénytöbbségét megvásárolta egy arad-timisoari konzorcium, amelynek élén dr. Vörös István és társai állnak. Ez a konzorcium a kis bankot nagy pénzügyessé fogja átalakítani. A Hitelbank tegnapi rendkívüli közgyűlésén végbement a tranzakció első része. A régi igazgatóság lemondott és az új igazgatóság a következőkből alakult meg: dr. Vörös István, Vámos Antal, Róth Zsigmond, dr. Antal Imre (Timisoara) és dr. Salgó Miksa, míg a felügyelő bizottság tagjai: Zádor Imre, Scheer Antal (Facset) és Székely Aladár lettek. Vezérigazgató továbbra is Zimmermann

Lambert marad. A rendkívüli közgyűlés felhatalmazta az igazgatóságot, hogy készítse elő az alaptöke felemelését és a vonatkozó miniszteri engedély elnyerése után hajtsa végre a részvénytöke fel-emelését.

Félmillió deficit az aradi gyermekórháznál.

A belügyminiszteriumnak az a rendelete, hogy továbbra is a város kezelésében hagyja egy előbbi rendelettel államosított gyermekórházat, súlyos terhet jelent a város pénztárának. A város vezetősége az előbbi rendelethez alkalmazkodva nem vette fel az 1922-23. évi költségvetésben a gyermekórház kiadásait s ezért pótköltségvetés elkészítése válik szükségessé. A pótköltségvetés elkészítéséhez a gyermekórház elkészítette zárszámadását, amelyet ma terjesztett a gyermekórház bizottság ülésére. A zárszámadásból kitűnik, hogy a gyermekórház 505 ezer lei deficitet dolgozott. Az óriási hiány fedezése természetesen a közönségre hárul. A bizottság úgy határozott, hogy részben az ápolási díjak felemelésével, részben pótdíjakkal fedezik a deficitet. Ebben az irányban előterjesztést tesznek a városi tanácsnak.

LEGUJABB.

Engesztelékeny hang.

GENUA. Gróf Bánffy Miklós magyar külügyminiszter hosszasan tanácskozott Nincsic Jugoszláv külügyminiszterrel, aki az elmúlt éjjel Belgrádba utazott, hogy Pastes miniszterelnököt tájékoztassa a konferencia állásáról. A szerb külügyminiszter kedden szándékozik visszatérni Genuába.

PARIS. A francia minisztertanács jegyzéke, amelyet a genoui delegáció utján az oroszoknak szánt, rendkívül engesztelékeny hangú és semmiképpen sem hasonlít parancshoz. Általános a vélemény, hogy amiatt nincs ok a szakításra.

GENUA. Szombaton döntenek az oroszokhoz intézendő jegyzékről. A békeegyezmény-tervezetet Franciaország, Japán és Anglia szövegezik meg.

A szerkesztésért:

KÁROLY JÓZSEF

felel

Cenzurat: Dr. MARCOVICI.

NYILTER.

Az ezen rovat alatt közlőtekért nem vállalunk felelősséget.

Felhívás!

SZÖKE MIKLÓS aradi lakos Str. Mana de aur (Aranykéz-utca) 14. szám alatt levő süfődjét megvevőim miatt is felhívom esetleges hitelezőit hogy követeléseiket nálam 3 nap alatt annál is inkább bejelenteni sziveskedjenek, mert ellenkező esetben azokat figyelme venni nem fogom

1935

Tisztelettel:

GÁL BERNÁT

Str. General C. Coanda No. 9.

Bucurestibe utazik futárunk vasárnap este, utlevelek láttamozását közismert pontossággal intézzük. „Kelet” hírlapiroda Strada Alexandri (Salaoz-u.) 1. 11568

Grand Cirkus Olympia,

Dir. Junior Novacek. Ma szombaton, április hó 29-én 2 nagy előadás. Délután 4 órakor családi és gyermek előadás mérsékelt helyárrakkal. Este 8 és fél órakor nagy elit előadás rendes helyárrakkal „Kelet” hirdetés. Arad

Megjött a VESTA. Meggyőződhetik róla, hogy a Vestakrémtől cipője mindennél fényesebben ragyog. 12168 KELET hirdetés, ARAD

Apró hirdetések.

Levelezés.

DISCRET* jellegre levél van a kiadóban, kérem átvenni. 1939

Alkalmazás.

URHAZHÓZ jó bizonyítvánnyal rendelkező szakácsnő azonnalra felvételt. Cím a kiadóban. 5000

MINDENES leány vagy beláróné jó bizonyítvánnyal felvételt Strada Consistorului (Batthyány-utca) 23. I. em. jobbra 12

MOLNART keresek vámmalmom önálló vezetésére. Úgyes megbízható egyén pályázatát kérem aki a malomkezelését szavatosság mellett vállalja. Fizetés rész, vagy fix. Csak személyesen tárgyalok Ioanás-malom Felső-simánd. 1921

ÚGYES FIU fogtechnikus tanulónak felvételt. Cím a kiadóban. 1936

BONNE, német leány ki gyermek neveléshez ért keresetért Pollák Lajosné Str. Luther-utca 2. 1929

MEGBIZHATO 161 fős mindenest keresek Cím Wallinger hirdetőjében. 11680

KÖZÉPKORU nő házvezetőnek ajánlkozik esetleg vidékre is elmegy. Cím Wallinger hirdetőjében. 11680

LAKATOS és fényező tanoncok felvételnek fizetéssel vagy ellátással. Fleischer Testvérek vasbutorgyárában Str. Ioan Russu Sirianu (Aulich Lajos-u.) 14. 11568

INTELLIGENS nő házvezetőnek ajánlkozik urházhöz vidékre, lehetőleg idősebb házaspárhoz. Leveleket kiadóhivatal továbbít. 1937

IPARTELEP fizetéses tanoncokat vesz fel. Cím Kelet hírlapirodában. 11568

Lakás.

ELCSERELNEM belvárosi egyszobás lakásonat hasonlóval. Cím Wallinger hirdetőjében. 11680

Vétel és eladás.

MINDENKINÉL TÖBBET FIZETÜNK képekért, bronz, márvány és porcellán figuráért, perzsa szmírna argamant-szőnyegért, török kendőért, antik és modern butorokért, zongoráért, modern és antik dísz tárgyakért, japán vázákért, régi ezüst és arany műtárgyakért, mindennemű műbecsi réciségért Szépművészeti Salon Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) Ortuay-palota. 11911

GYÖNYÖRÜ FEHÉR ROKA BOA egészen új eladó Cím az "Aradi Újság" kiadóhivatalában, Fischer Eliz-palota. 11895

BÁRÓ NIKOLITS FEDOR rudnai nagybirtokos hagyatéki műtárgyai: Melseni altwieni sevresi noveli marseillesi porcellánok és fayence-ok eredeti japáni és kínai vázák és figurák, régi velenicei tükör empire és XVI. Lajos korabeli asztalok és más butorok láthatók a Salon Artistique-ben Bulev. Regina Maria 20. Fischer Eliz-palota. A legmagasabb árban veszünk műtárgyakat, porcellánokat, ezüstöt, szőnyegeket, régi butort. 11691

ELADÓ egy négy karátos briliáns fűzős futó perzsák és két egész új selyem paplan Bohus-palota I. Kapu III. ajtó 26. 11725

FEHÉR ROKA BOA eladó. Megtekint. hető Bulevardul Carol I. 22. házmezejénél. 1933

LAKBERENDEZÉSEK elfoglalható lakásokkal továbbá modern ebédlő eladók. Cím Wallingernél. 11680

GRAMOPHON, nagy alig használt. 40 fennel olcsón eladó. Cím Wallinger hirdetőjében. 11680

EGY komplett ebédlő és concol tükör eladó. Strada Baritru (Rákóczi-utca) 7. I. emelet. 1938

PIANINOT, zongorát gyönyörűen briliánsokat magas árban veszek. Develket "Piano" jellegre a kiadóhivatalba kérek. 12021

ÚJ BUTORHITELI Minden hitelképes egyén beszerezhet ebédlő, háló nappali szalon, egyes fa- és vasbutorokat, írodai és konyhaberendezéseket, divány és matracokat stb. Fizet hetenként Lei 1000 után Lei 6. CAROL GARAI magazin de mobilie Calea Banatului (Asztalos Sándor-utca) 8. 12031

Ingatlan.

MEGVÉTELRE keresek circa 30 holdas tanyát oszla alatt vagy Szentleányfalva környékén. Cím Wallinger hirdetőjében. 11681

Különféle.

EZERJÓFU gyomorellár pártatlan hatásu szer gyomor és bél bántalmak, étvágytalanság, hányinger, felfuottság, emésztési zavaroknál. Dr. Földes György szerző Aradon. 10831

MANOMETER
és műszerek javítását vállalom:
GÁSPÁR
műszerész
ARAD, Str. Moria I.
Postán küld javításokat pontosan eszközők. 1916

Az 5-ös vadászrezd zenekara

szerződött magát a nyári szezon alatt bármilyen ünnepélyre, menyegzőre, táncterre és éttermekbe. Érdeklődni lehet a Várban, az 5-ös vadászrezd irodájában.

„Kelet” hirdetés Arad.

Prima 98-99% 0-03 kék kő (rezgáló) érkezett

100 kilogrammos ládákban legolcsóbb árban kapható

„Banca Centrala”

főköjénél, Bulevardul Regele Ferdinand I. (volt Boros Béni-ter) 3. 11568

Prima Cassa de Pastrare din Arad. — Aradi Első Takarékpénztár.

Bilant pe anul 1921. — Mérleg-számla 1921. évről.

Activa — Vagyon.	Suma — Összeg				Passiva — Téher.				
	Lei	b.	Lei	b.					
Cassa in numarar ... Pénztárkészlet	5,525.440	85			Capital societar ... Részvénytörke ...				6,000.000
Monate straine ... Idegen pénz nemek	171.740	01	5,697.180	86	Fond de rezerva ... Tartalékalap ...	2,000.000			
Capitale elocata la alte bane ... Más					Fond special de rezerva ... Külön	800.000			
penzintézeteknél elhelyezett tőkék			8,858.719	10	tartalékalap ...	282.512			3,082.512
Cambii ... Váltótárca ...			0,351.199	66	Fond de pensiuone ... Nyugdíjalap ...				
Impunatori hipotecare pe amortisatie	3,429.689	99			Depuneri spre fructificare ... Takarék-betétek ...	18,466.053	78		
Amortisationale jelzálog-kölcsönök					Depuneri in cont-curent si cheque ...	17,809.428	60	81,075.477	88
Sustragand imprumuturi transcrise			818.488	20	Betétek folyó és csek számlán ...				7,624.614
Levonva átruházott kölcsönök ...	2,617.226	79			Creditori, daterite garantii si pozitii				200.000
Impunatori hipotecare ... Jelzálog-kölcsönök ...			1,183.955		pendente ... Hitelezők, különféle				48.015
Avansuri pe cont-curent cu acoperire					szavatosságok és függő tételek ...				
si credite de finantare ... Fedezett			17,241.945	88	Reserve de imposit ... Adótartalék				
folyószámlai előlegek és finansiro-					Dividenda neridicata ... Fel nem				48.015
sai hitelek ...					vett osztalékok ...				
Avansuri pe imprumut de rasboiu			3,958.420	40	Interese anticipate ... Előre felvett				240.587
Hadikölcsön előlegek ...					katatok ...				
Efecte si hartii de stat proprii ...			6,310.080	88	Saldul profitului ... Nyereség egyen-				
Tulajdon állam és értékpapírok ...					leg: ...				
Realitati proprii ... Tulajdon ingat-			276.691	18	Transpus din anul 1920 ... Elővitel	90.044	09		
lanok ...					1920. évről ...				
Efectele fondului de pensiuone ...			114.150		Profitul net din 1921. ... 1921.	673.720	88	783.764	97
Nyugdíjalap értékpapirjai ...					évi fizta nyereség ...				
Interese restante ... Hátalékos ka-			289.211	87					
matok ...									
Starea inventarului ... Letár-álladék									
Descrie ... Letar ...									
			49,032.971	63					49,032.971

Arad, le 31. decembrie 1921. — Arad, 1921. 31. decembrie 1921. 31-én.

Szirmay Károly, m. p. primcontabil — főkönyvelő.
Adler, m. p. Fejér György, m. p. Lukács, m. p. Furgly Emil, m. p. Róna, m. p. Tedeschi, m. p.
director — igazgató. direct. executiv — vezérig. director — igazgató director — igazgató. director — igazgató. director — igazgató.
Bilantul acasta l-am confrontat cu cartile principale si secundare si eu inventarele si toate le-am aflat corecte si in deplina ordine. — Jelen mérleget a fő- és mellékkönyvekkel, valamint a letárakkal összegegyeztettem és mindent helyesnek és tökéletesen rendben levőnek találtam.
Arad, le 12. aprilie 1922. — Arad, 1922. évi április hó 12-én.
Braun Mór, m. p. Beck Róbert, m. p. 1812
pres. com. de supravegh. — f. biz. elnök. membru com. de supravegh. — f. biz. tag.
Bédi Bódog, m. p. Háberegő György, m. p.
membru com. de suprav. — f. biz. tag. membru com. de suprav. — f. biz. tag. Maresch Gyula, m. p.

Felhívás! Nagytakarítást ne végezzen senki addig, míg araján-latot nem kér 19231 **Loyas Károly** lakástisztítási vállalatától, Str. Oltuz (III-s-u.) 30a. Parketta súrolás, beeresztés, poloskálítás olcsón és felelősség mellett. „Kelet” hirdetés, Arad